

ВІДГУК

офіційного опонента. на дисертацію Саленко Андрія Сергійовича «Формування напрямів лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Активізація процесів глобалізації та поступова лібералізація зовнішньої торгівлі відкривають перспективи доступу вітчизняних високотехнологічних підприємств до конкурентних світових ринків, а також створюють передумови для входження іноземних товаровиробників на внутрішні ринки. Водночас, неоднорідність умов функціонування підприємств, які різняться організаційно-правовим статусом, розмірами, ресурсною базою та інвестиційними можливостями, зумовлює нерівномірність їх розвитку. Відтак, актуальності набуває розробка методів і механізмів конкурентного позиціонування суб'єктів високотехнологічного із обов'язковим урахуванням їх ресурсного потенціалу і особливостей діяльності. Утримання стійких конкурентних позицій високотехнологічних підприємств потребує економічно обґрунтованого перерозподілу ресурсів виробників у напрямку зниження собівартості продукції, забезпечення її відповідності міжнародним стандартам якості та безпеки, підвищення ефективності бізнесу. Враховуючи необхідність адаптації до швидкозмінних зовнішніх викликів, обґрунтування системи стратегічних напрямів формування конкурентоспроможності має відповідати критеріям інноваційності, найменшої ризиковості та максимальної ефективності. Лише у такий спосіб можливо наростити конкурентний потенціал підприємств високотехнологічної, оновити їх техніко-технологічну базу, мінімізувати ризики, забезпечити доступ до інвестиційних ресурсів і високу прибутковість діяльності.

Зазначене зумовлює об'єктивну необхідність розробки теоретико-методологічних положень і науково-практичних рекомендацій щодо формування та нових методів управління високотехнологічними підприємствами та напрямами лібералізації їх діяльності. Необхідність розв'язання окреслених проблем зумовила вибір теми і мети дисертаційного дослідження, його завдань та структури.

Зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, планами, темами.

Подана до захисту дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи Класичного приватного університету «Формування механізмів стабілізації функціонування промислових підприємств на засадах антикризового управління» (номер державної реєстрації 0116U000799), де автором розроблено рекомендації щодо зростання високотехнологічного підприємництва на прикладі корпорацій ІТ-сектору економіки.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, ступінь їх обґрунтованості і достовірності.

В кандидатській дисертації Саленка Андрія Сергійовича «Формування напрямів лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва», подано актуальні наукові положення. Представлені автором висновки та рекомендації, які містяться в роботі повною мірою обґрунтовані, опрацьовані у відповідності з метою і завданням, предметом і об'єктом дослідження, базуються на загальнонаукових положеннях економічної науки і результатах наукових досліджень, їх узагальнень, аналітичному осмисленні праць вітчизняних та зарубіжних вчених, що пов'язаних із управлінням розвитком високотехнологічних структур, особливостями функціонування системи корпоративного підприємництва, лібералізацією форм високотехнологічного підприємництва.

Дисертант поставив за мету дослідження теоретичних підходів до проблеми та розробку на цій основі науково-теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо системи лібералізації діяльності у сфері високотехнологічного підприємництва.

Об'єкт, предмет та мета роботи науково пов'язані та чітко окреслюють поле дослідження.

В процесі наукового дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, а саме: наукового узагальнення (для теоретичного узагальнення основ лібералізації підприємницької діяльності), комплексного економічного та статистичного аналізу (для порівняння показників розвитку нових форм підприємницької діяльності у секторі високих технологій), системного підходу (для систематизації основних світових стандартів галузей економіки як високотехнологічних), класифікаційно-аналітичний метод (для проведення класифікації підприємницької діяльності), методи статистичної обробки інформації, метод парного та множинного кореляційно-регресійного аналізу (для виявлення тенденцій розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на

основі вільного доступу в інформаційні мережі) тощо.

Інформаційну основу дослідження складають Конституція України, закони України, Укази Президента України, законодавчі акти Верховної Ради України, нормативні документи органів виконавчої влади України щодо вдосконалення підприємницької діяльності, офіційні дані Державного комітету статистики України, ЄС, ОЕСР, Світового банку, інших міжнародних організацій та установ, Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, що затверджена Кабінетом Міністрів України (розпорядження від 10 липня 2019 р. № 526-р), матеріали монографій, підручників, статей, результати власних досліджень автора.

Дисертація Саленка А.С. має загальноприйнятну структуру, є обґрунтованою, переконливою, логічно витриманою, що дало можливість автору розкрити зміст проблеми, охарактеризувати її теоретичні й практичні аспекти, зробити висновки та сформулювати пропозиції.

У першому розділі дисертації розкрито теоретичні основи інституційного забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності, основи державного регулювання та підтримки лібералізації підприємницької діяльності, сутність та трансформацію підприємницької діяльності в корпоративну високотехнологічну школу.

У другому розділі дисертації проведено порівняльний аналіз науково-методичних підходів до розвитку підприємництва та визначення високих технологій, аналіз організаційно-економічних чинників лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва, визначено проблеми розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва.

У третьому розділі дисертації запропоновано напрями трансформації системи управління високотехнологічними корпораціями на основі впровадження Стратегії розвитку сфери інформаційної діяльності на період до 2030 року, сформовано нові підходи до системи управління в структурах високотехнологічного бізнесу, визначено напрями розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на основі доступу в мережі Інтернет.

Зроблені автором за матеріалами проведених у дисертації досліджень висновки підсумовують результати виконання поставлених завдань.

В дисертації автором Саленком А.С. використана велика кількість фахових літературних джерел, наукова спрямованість яких відповідає тематиці дослідження.

Представлене дисертаційне дослідження складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури з 161 джерела, 6 додатків. Основний зміст викладено на 217 сторінках друкованого тексту, у

тому числі 27 таблиць на 22 сторінках, 28 рисунки на 19 сторінках.

Отримані автором в дисертації результати є обґрунтованими і достовірними.

Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Проведений аналіз дисертації та автореферату, дає можливість погодитись з положеннями, які винесені автором на захист на предмет наукової новизни і відображають його особистий внесок, зокрема автором:

удосконалено науково-методичні підходи до класифікації підприємництва на основі порівняльної характеристики традиційного, корпоративного та високотехнологічного підприємництва, що дозволило визначити сучасний розвиток економічної системи України як постіндустріальний перехід;

удосконалено методи наукової інтерпретації високотехнологічних галузей у відповідності до підходів різних науковців та міжнародних організацій, які на відміну від існуючих підходів дозволили виявити, що перелік високих технологій постійно змінюється, що зумовлено появою нових сфер економіки, нових видів товарів та послуг та змінами у наукомісткості окремих товарів та послуг;

удосконалено класифікацію чинників високотехнологічного корпоративного підприємництва, до яких, на відміну від існуючих, автором віднесено традиційні важелі ринкової економіки, засоби державного регулювання економіки, інтернаціоналізацію економічного життя, комерціалізацію науки і освіти, нові організаційно-правові форми співпраці університетів і підприємницьких структур, що дозволило запропонувати ефективні організаційні механізми розвитку високотехнологічного підприємництва;

удосконалено практичний інструментарій розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва, на основі критичного аналізу Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р., яка, на відміну від існуючих підходів ідентифікувалась у порівнянні із стратегічними компонентами в ієрархії управлінських пріоритетів сучасних високотехнологічних компаній;

необхідно визначити, що в дисертації:

набули подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат економічної науки шляхом уточнення дефініції «лібералізація підприємницької діяльності», яка трактується як процес розширення свободи економічної діяльності всіх суб'єктів господарювання будь-якої форми

власності, зняття або зменшення політичних, юридичних і адміністративних обмежень приватної ініціативи в межах створених державою інституційних умов, що дозволяє розширити наукові можливості дослідження цієї наукової категорії;

набули подальшого розвитку наукові підходи щодо розвитку процесу підтримки лібералізації підприємницької діяльності, які на відміну від існуючих базуються на виявленні передумов створення інституційних основ державної підтримки лібералізації підприємницької діяльності, що надає можливість впорядкувати діяльність органів державної влади в цьому процесі;

набули подальшого розвитку наукові положення аналізу та виявлення напрямів розвитку високотехнологічного підприємництва, які було отримано на основі стандартизованого інтерв'ю, де було визначено, що перспективи розвитку високотехнологічного бізнесу в Україні пов'язані більшою мірою або з модернізацією системи управління та функціонуванням старих державних високотехнологічних підприємств, в яких вже досягнуто відповідний рівень концентрації кадрів та технологій, або зі створенням принципово нових високотехнологічних підприємницьких структур – особливо в сфері ІТ-технологій;

набули подальшого розвитку визначення потенціалу розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій в Україні на основі розрахунку кореляційних залежностей між кількістю суб'єктів господарювання у сфері інформації та телекомунікації і такими змінними, як рухомий (мобільний) зв'язок, супутниковий зв'язок, інтернет-послуги в Україні, що доводить пріоритетність розвитку інформатизації як основи високотехнологічного розвитку.

Значення результатів дисертаційного дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх подальшого використання.

Представлені в дисертації Саленка А.С. результати доведено до рівня конкретних механізмів, заходів і пропозицій та використано в практиці регулювання діяльності підприємницьких структур високотехнологічного сектору. Практичні рекомендації, які стосуються вдосконалення механізму регулювання високотехнологічного підприємництва використано в практичній діяльності Головного управління державної податкової служби України у м. Києві (довідка № 11338/9/26-15-42-01-26 від 06.12.2019).

Дослідження впливу системи державного регулювання високотехнологічного підприємництва на бізнес-процеси корпорації

запроваджено в практичну діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Нова сталь» (довідка № 27-09-12/6 від 09.12.2019).

В практичну діяльність УА ТОВ «Євромікс» П» було впроваджено узагальнення теоретичних засад управління високотехнологічними підприємствами. Розробки щодо визначення проблем розвитку високотехнологічного підприємництва та його лібералізації в Україні застосовуються управлінськими підрозділами компанії в процесі визначення пріоритетів розвитку, стратегії просування високотехнологічної продукції на ринках, запровадженні інвестиційних програм. (довідка № 2537/13/0912 від 09.12.2019).

Окремі результати теоретичних досліджень та досліджень ефективності діяльності інжинірингових шкіл було впроваджено в практичну діяльність ГО «АСОЦІАЦІЯ НООСФЕРА» (довідка № 50-03-17 від 24.09.2019). Результати дисертації використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Інноваційний розвиток підприємства», «Економічна ефективність інноваційних процесів» (довідка № 25/19 від 25.11.2019).

Результати дисертації використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Інноваційний розвиток підприємства», «Економічна ефективність інноваційних процесів» (довідка № 25/19 від 25.11.2019).

Дискусійні положення і зауваження.

Визначаючи в цілому роботу як ґрунтовну та фахову, вважаю за доцільне і необхідне висловити зауваження та положення дискусійного характеру:

1. На сторінці 42 дисертації автором зазначається, що дослідивши теоретичні підходи до питання інституційного забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності, необхідно подати більш конкретні пропозиції вчених щодо стимулювання розвитку підприємницької діяльності в Україні. Однак, автор не концентрує увагу в цьому пункті дисертації на рекомендаціях саме для високотехнологічних підприємств;

2. На сторінці 49 дисертації автором подано рівні інституційного механізму регулювання лібералізації підприємництва, однак не вказані характеристики саме корпоративного рівня управління високотехнологічним розвитком;

3. На сторінці 71 дисертації представлено порівняльну характеристику традиційного, корпоративного та високотехнологічного підприємництва, однак в дисертації заявлена єдина концепція

високотехнологічного корпоративного підприємництва, тому необхідно було визначати такі характеристики разом. Крім того, високотехнологічні підприємницькі структури завжди функціонують в корпоративній формі.

4. На сторінці 85 дисертації автором подано складові високотехнологічного підприємництва, які на мою думку необхідно було згрупувати за окремими класифікаційними ознаками;

5. В преамбулі до соціологічного дослідження (с. 142) автором визначено, що в ньому приймали участь експерти, що проходять перепідготовку за магістерськими програмами «Державна служба» та «Місьцеве самоврядування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування». Було б доцільно вказати, який фах за першою освітою мають ці експерти та в яких управлінських підрозділах органів державної влади вони працюють.

6. На мій погляд в п. 3.2 дисертації (с. 141 – 159) доцільно було б акцентувати увагу на аналізі однієї з форм високотехнологічного бізнесу, але автор робить висновки на основі дослідження актуальних питань розвитку і вітчизняних стартапів, і spin-офкомпаній і корпорацій венчурного бізнесу;

7. В процесі аналізу тенденції змін у інформаційному просторі України та розвитку підприємництва у сфері інформаційних та телекомунікаційних послуг, автору доцільно було б також використовувати показники, що пов'язані з використанням кількості комп'ютерів навчальними закладами та домогосподарствами (с. 164).

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

За результатами досліджень дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць, з них: 1 – монографія у співавторстві, 5 – статті в наукових фахових виданнях, 1 – стаття в іноземному виданні, 3 – статті в інших виданнях, матеріали конференцій. Загальний обсяг – 19,13 д. а., з яких особисто автору належить 11,8 д. а. Публікації повною мірою відображають основні результати дисертаційної роботи. Перелік опублікованих праць за темою дисертації відображає повноту виконаних робіт у цій частині відповідно до вимог МОН України.

Аналіз автореферату дисертації доводить, що він є ідентичним за змістом та структурою, у повній мірі відображає основні положення дисертаційної роботи. Таким чином, автором дотримані вимоги МОН України щодо кількості публікацій, повноти опублікованих результатів тим, що містяться в дисертації і виносяться автором на захист, апробованості її основних положень, ідентичності автореферату і дисертації.

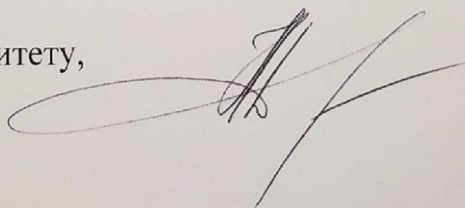
**Загальний висновок по дисертаційній роботі щодо її відповідності
встановленим вимогам**

Дисертаційна робота Саленка А.С. «Формування напрямів лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), є завершеною науковою працею, яка спрямована на вдосконалення економіки та управління сферою високотехнологічного підприємництва. Дисертантом вирішено важливу наукову проблему – формування напрямів лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва. Теоретичні дослідження і практична спрямованість дисертації, глибина аналізу, отримані наукові результати, рівень подання матеріалу, перелік публікацій віддзеркалюють наявність наукових розробок, які є предметом захисту кандидатської дисертації за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Дисертація Саленка Андрія Сергійовича «Формування напрямів лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва», за масштабністю та глибиною дослідження, рівнем наукової новизни одержаних результатів і їхньою практичною цінністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19.08.2015 р. № 656), що висуваються до дисертацій, а її автор – Саленко Андрій Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

Професор кафедри менеджменту
Київського національного
торговельно-економічного університету,
д.е.н., професор



Н.Е.Деева

